

Nieuwe Nederlandstalige-cd Bertus Borgers

Waardering krijgen is beter dan dat ze zeggen: 'Hou eens op met die flauwekul'

Amsterdam/Veldhoven

Meer nog dan zijn liedjes vormt detailvreter Bertus Borgers zelf een kunstwerk. Als kind al bracht hij zijn tijd door in een muzikale smeltkroes en tot op de dag van vandaag is hij op zoek naar avontuurlijke bewegingen. In dit tijdperk van nieuw en snel schrijft en speelt hij liedjes over het alledaagse leven. In het Nederlands. Platen uitgeven ziet de muzikant niet als een noodzaak. 'Als ik niet persé iets te melden heb, waarom zou ik dan een cd uitpoepen?', zegt hij. Maar met Z.G.A.N., zijn laatste, heeft Borgers wel degelijk iets te melden. Het is een toonbeeld van het bestaan.

door Sjak Janssen

De presentatie in de kleine zaal in Paradiso in Amsterdam lijkt wel een Brabants onderonsje. Al snel speelt de grondlegger van de Brabantse popcultuur de zaal plat met liedjes van zijn nieuwe cd Z.G.A.N. Harten gaan sneller kloppen en lichamen komen in beweging. Bertus Borgers is terug van nooit weggeweest. Een verrassende cd waarop de grenzen tussen funk, soul, rock&roll, blues en jazz worden weggevaagd. Starend naar het cd-hoesje vallen vier vingers, een duim en een lucifer op. 'Z.G.A.N. staat voor "Zo Goed Als Nieuw"', mijmert Bertus overtuigend op een regenachtige middag, een kleine twee weken voor de cd-presentatie. 'Ik was op zoek naar een beeld dat daarbij past. Op een gegeven moment zat ik te denken aan een foto van een auto-kerkhof. Al snel bleek dat te oppervlakkig. Het moest iets worden wat uit het donker oplicht. Tijdens de eerste sessies werden er foto's gemaakt met lucifers. Het resultaat was niet oké. Ik ben gek op details en probeer altijd uit wat wel en wat niet lukt, dus ben ik teruggaan om openhaard-lucifers te halen. Die combinatie van vingers en vuur ligt dichtbij en licht op. Daar was ik tevreden over.'

De komst van stroom

In de huidige hectische maatschappij komt de in Vessem geboren muzikant over als een eiland van rust. Een gedegen man met ogen die kijken en zien. Bertus neemt de tijd, praat wat gedragen met een zachte stem. Studio AudioWorkx in Hoogeloon, waar zes van de elf tracks van zijn recente cd Z.G.A.N. werden opgenomen, is niet de ruimte om je opgejaagd te voelen. De tijd gaat vanzelf verder. Voordat Bertus furore maakte in het rock & roll-wereldje kwam hij in aanraking met harmonie- en dansmuziek. Zijn vader maakte deel uit van de harmonie en speelde samen met een paar ooms in een bandje. De groepspetitities vonden bij de familie Borgers in de keuken plaats. 'Ik ging daar vaak naar kijken en weet nog dat ik op een dag een trommelje kreeg. Daarmee kon ik de drumband imiteren. Tegenwoordig kunnen alle muzikanten spelen en instrumenten kopen. Weet je wat de oorzaak daarvan is? De komst van de stroom. De grote verandering in de muziek is gekomen toen overal stopcontacten kwamen. Sindsdien is de productie en consumptie van de muziek volledig veranderd. Zo

ergens halverwege de jaren vijftig was dat. Iedereen kon vanaf toen platen draaien, naar de radio luisteren en instrumenten inpluggen.' Midden jaren zestig groeit ook de muzikale belangstelling van Bertus verder. Hij ontwikkelt zich op de saxofoon en richt zijn aandacht op de jazzy klanken van Miles Davids, Sonny Rollins en John Coltrane. Maar ook de turbulente ontwikkelingen die de popmuziek doormaakt, gaan niet aan hem voorbij. Om zich fulltime als muzikant te ontwikkelen besloot Bertus met een allround orkest door Duitsland en Oostenrijk te trekken. Na een jaar trekt hij de conclusie dat dit wereldje hem geen ruimte biedt voor creativiteit. De popmuziek is volop in ontwikkeling en biedt een uitweg. Tussen de gitaren in de Eindhovense scène, waar invloeden uit de hele wereld kwamen aanwaaien, creëert de saxofonist, zanger, songsmid en gitarist zijn eigen geluid. In 1969 ziet de Mr. Albert Show het levenslicht. 'Ik ben altijd open geweest voor alles wat ik hoorde en ben nogal avontuurlijk in mijn bewegingen. Ik luisterde vooral naar John Mayall, Coby and the Blizzards, Fleetwood Mac met Peter

Green. Dat soort dingen. De Nederlandse radio's besteedden daar nauwelijks aandacht aan. Ik weet niet hoe ik aan die platen gekomen ben, moet ik zeggen, maar op een gegeven moment had ik ze wel. Mijn liefde voor popmuziek begon al veel eerder. Al vanaf mijn twaalfde was ik op zoek naar nummers die ik mooi vond. De jukebox was toen het medium waarin je nieuwe liedjes ontdekte, niet de radio. Voor The Beatles en The Stones kwamen, was er niets. Pas toen gingen jongeren zelfgeschreven liedjes brengen. Dat was echt een brek-punt. Met The Mr. Albert Show waren we bezig met iets wat er nog niet was. Een geluid, een manier van aanpak, een rif. Het was altijd zoeken naar iets wat nog niemand had gehoord. De term rock & roll was in die tijd volledig weg. Er klonken veel psychedelische klanken, maar ook maatschappijkritische geluiden. De wereld was aan het veranderen en de liedteksten kregen betekenis. Van tevoren was popmuziek liefjes, maar mensen als Bob Dylan en Neil Young lieten grote teksten horen. Van dat mengsel van allerlei geluiden vanuit de hele wereld, probeerde we iets

te maken. Het hele repertoire van die band heb ik zelf geschreven, ja. Ook zijn toen de eerste lp's opgenomen waar ik aan meedeed. Met het singlette *Wild Sensation* kwamen we zelfs in de hitparades. Die platen van The Mr. Albert Show zijn nooit op cd uitgebracht. Maar onlangs heeft een Duits label, dat gespecialiseerd is in Europese underground uit de zeventiger jaren, contact met me opgenomen. Nu pronken die liedjes toch op een cd en zijn ze weer in de winkels verkrijgbaar.'

Afkatten

Van de lange rits popmuzikanten die de jaren zestig en zeventig gestalte gaven, zijn er weinig overgebleven die nog immer de wereld van platen voorzien die de moeite waard zijn. Daarin is Bertus Borgers een uitzondering. Zijn muzikale talenten liet hij niet alleen horen in eigen bandjes als Sweet d'Buster en Bertus Borgers & The Groove. Hij was ook saxofonist in groepen als The Golden Earring en Brood's Wild Romance. Wat is er nog uit die roemruchte rock & roll periode overgebleven? Herman Brood legde het

loodje. Alleen de Earring fladdert rustig verder. Waar zijn de overige muzikanten gebleven? Laten ze zich niet meer inspireren? Of is de accu leeg? Wie zal het zeggen.

'Ha, ha. Of gemakzucht. Of het geld is op. Ik weet het niet. Wat mij drijft? Ja, hmmm. Ik houd van muziek maken. Wat ik spelen en schrijf moet iets te maken hebben met mijn alledaagse leven. Mijn omgeving. En dan blijf je vanzelf geïnspireerd in wat er gebeurt. Als je alleen maar zegt: ik heb vroeger iets gevonden en daar wil ik 't de rest van mijn leven mee blijven doen. Ja, dat kan ook. Maar dat ligt mij niet zo. Heel dat reüniegedoe is aan mij niet besteed. Dat gevoel van vroeger krijg je toch niet meer terug. Ik ben bereid om bij wijze van spreken morgen alles anders te gaan doen. Heb ik een idee over muziek of nummers geschreven dan wil ik die naar de mensen brengen. Dat hoort bij mij. Ik zou niet kunnen leven als ik alleen maar liedjes schrijf om in een map te stoppen.

Het liefst doe ik in de zomer buitenoptredens. Op openbare pleinen. Dat heeft meer dan festivals en is zowel sociaal- als leeftijdgebonden breed. Iedereen kan daar komen. De laatste jaren hebben we veel op popfestivals gespeeld. Maar eigenlijk ben ik daar te oud voor. Op de rockacademie in Tilburg kom ik veel jongeren tegen die er van dromen ooit op Lowlands of Pinkpop te spelen. Voor hun is muziek een droom in het leven. Dat moet ook. Als je jong bent, ben je vooral bezig met je eigen plek in de wereld. Nu komen de onderwerpen waarover ik schrijf en zing veel meer dichterbij. Maar ook ik heb die jongensdroom ooit gehad. Vroeger was ik bezig om in Amerika door te breken. Zoiets interesseert me nu helemaal niets meer. Geen moer, echt niet. Als je jong bent, interesseren zo'n dingen je juist wel. Boeit je dat, dan moet je dat ook blijven doen. Niet opgeven, gewoon blijven proberen. Ik vind het dan ook misdadig als ouderen jongeren afkatten. Zo van: je bent gek zoiets te doen. Of: doe maar gewoon, dan doe je al gek genoeg. Dat is allemaal zo'n onzin. Laat jonge mensen toch gewoon onnozele dromen hebben. Dat is alleen maar hartstikke goed.'

Zelfkant

De cd-titel Z.G.A.N. is niet voor niets gekozen en staat voor: Zo Goed Als Nieuw. Voor het eerst zingt Bertus de liedjes in het Nederlands. 'Ik heb altijd een vaag idee gehad dat ik dat een keer moest gaan onderzoeken, in 't Nederlands zingen. Langgeleden heb ik al Nederlandstalige liedjes geschreven. Door Hilversum werd ik telkens afgeschoten vanwege mijn Brabants accent. Met dank aan de jongens van Normaal en Skik is er wat dat betreft de afgelopen twintig jaar best veel veranderd. Maar Raymond van het Groenewoud is toch de grootste. Hij heeft er altijd voor gestreden dat je met je eigen moederstaal ook hedendaagse muziek kunt maken. Hij zei me dat ik die Brabantse tongval gewoon moest gebruiken. Ja, je kan niet anders. Je

Lees verder op pagina 31

Bertus Borgers (foto Jean-Pierre Reijnen)

Vervolg van pagina 29

Nieuwe Nederlandstalige-cd Bertus Borgers

kunt moeilijk in een soort radio-ABN zingen. Ik heb een eigen manier gevonden om teksten te maken en te zingen en neem gewoon een Brabants accent mee.

Tijdens optredens speel ik de laatste jaren vooral muziek van nu, aangevuld met een stuk of vier oude nummers. Maar ik zou niet alleen Engelstalige liedjes willen spelen. Ligt misschien wel aan mijn leeftijd, hoor. Ik zie me niet in het Engels zingen voor een zaaltje mensen waar nauwelijks naar teksten geluisterd wordt. Wat moet ik daarmee. Nederlandstalige teksten is meteen raak.

Veel liedjes op Z.G.A.N. handelen over liefde, over gebroken relaties, over hoop, over dromen of laten een vorm van waarschuwing horen tegen de hectische maatschappij. Mensen die zich voorbij haasten en zo veel met zichzelf bezig zijn dat ze geen tijd hebben voor anderen. Een liedje als *Geen leven zonder liefde* bijvoorbeeld.

Bertus: 'Bij live-optredens vertel ik dat dat een nummer is over mantelzorg. Mensen verpieteren omdat de wereld om hen heen het te druk hebben met hun eigen ding. Geld lijkt belangrijker dan liefde. Ik ben een groot voorstander van de menselijke schaal in zaken. Verlies je menselijke verhoudingen en toon je geen begrip voor de mogelijkheden die er zijn, dan beland je schatrijk op een rots aan een lijdensweg. Van een verre afstand toont zich dan alleen een soort van vage schijnhulp. Teambuilding, ik moet er niet aan denken. Ik geloof daar niet in.'

Een tekst moet voor Bertus iets hebben wat tijdloos is. Iets wat over een paar jaar niet zo maar over kan zijn. Hij is geen cabaretman en heeft geen zin om teksten te schrijven over actualiteiten. Liever laat de muzikant misstanden horen die leiden tot een onpersoonlijke maatschappij. Ook een flits van de zelfkant schiet plotsklaps voorbij.

*De straat zit vol met mannen viel vuil en gemeen
Ze rijden oude auto's en lopen er omheen
Ze schoppen tegen de banden en ze zeuren de hele dag
Het leven zou anders zijn als het aan hen lag*
(Ver van hier)

'Dit is niet autobiografisch, laat dat wel wezen. Het zijn wel dingen die ik herken. Ik heb dat als een soort van voorbeeld genomen van wat ik in mezelf herken als je jong bent. Op een gegeven moment beseft je dat je niet wilt worden als je vader. Dat je toch een andere kant hebt. In het refrein komt dat tot uiting in een zin als: "want ik hoor en ik voel 'n andere wereld draaien ver van hier". Het punt is gewoon dat je ineens beseft krijgt dat je daar weg moet. Dat er elders andere kansen zijn.'

Kaal landschap

Tussen zijn voorlaatste cd en Z.G.A.N. zit behoorlijk wat tijd. In '92 ging Bertus bij Raymond van 't Groenewoud spelen. Rockshows, theaterprogramma's, duo's. Ondertussen werd hij ook

directeur van de Rockacademie in Tilburg. Kortom, het leek de tijd niet om platen uit te brengen.

'Platen uitgeven voel ik niet als een noodzaak. Als ik niet persé iets te melden heb, waarom zou ik dan zo hoognodig een cd moeten uitpoepen? Ik vind sowieso dat er veelsteveel cd's uitkomen. Zoveel dat je ze niet eens allemaal kunt beluisteren. De laatste tijd zijn er heel veel radio- en tv-zenders bijgekomen. In het begin dacht ik: "Te gek. Kunnen we kiezen voor iets dat cultureel breder is." Maar heel die media is een kaal landschap. Heel veel van hetzelfde. Alleen de VPRO laat in spaarzame uurtjes een diversiteit aan alternatieve dingen horen. Voor de rest durft niemand nog risico's te nemen en wie dat wel doet wordt zo van de zender gewipt. Nee, je kunt beter iets uitbrengen als je denkt dat 't echt de moeite waard is. Een andere reden waarom de plaat zolang op zich heeft laten wachten is dat ik ondertussen ook wat veranderingen heb ondergaan. Met Raymond ging ik voor 't eerst in theaters spelen. Voor ons allebei was dat nieuw. Het was al een act op zich om eens na te denken hoe we 't moesten gaan aanpakken. Tijdens de theaterproducties werden ook twee instrumentale nummers van mij gespeeld. In de toekomst zijn er ook wel plannen om met een theaterstuk op de planken te komen. Theateroptredens hebben zijn charmes, maar ik zou het niet voor altijd willen doen. De afstand met het publiek is te groot. In tegenstelling met de armoede van de media is het live-circuit in Nederland wel heel groot. Ongelooflijk wat we elk weekend kunnen bekijken in een straal van dertig kilometer. Het komt er op neer dat de weg tussen de artiest en het publiek veel

Bertus Borgers (foto Jean-Pierre Reijnen)

meer mogelijkheden biedt dan vroeger. Maar goed, eenmaal in de studio hebben we twaalf tracks opgenomen waarvan er elf op de cd staan. Veel nummers zijn blijven liggen. Ondertussen heb ik ook weer veel nieuwe nummers geschreven. Ik ben aan 't denken om ooit een instrumentale plaat te gaan maken. Maar eerst moet deze plaat aan de man gebracht wor-

den. Hoe dat gaat lopen, weet niemand. Je brengt iets uit en brengt dat op de beste manier onder 't voetlicht. Ik wil mensen laten horen wat ik kan en ze tevreden stellen. Maar het blijft altijd zo: de finishlijn hebben de mensen daar iets aan. Je kunt nog zo'n mooie productie maken, nog zo goed spelen, maar als ze er niets aan vinden houdt het allemaal op.'